

ГРАД ШАБАЦ

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН

ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА ИЗБЕГЛИХ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА ШАПЦА

2010-2013

Šабaц, нoвeмбaр 2009. гoдинe

С А Д Р Ж А Ј

- 1. Уводна реч градоначелника града Шапца**
- 2. Увод: Шта је Локални акциони план (ЛАП)**
- 3. Захвалност учесницима у процесу израде Локалног акционог плана**
- 4. Сажетак – резиме Локалног акционог плана**

Поглавље 1: Представљање града

Поглавље 2: Информација о избеглим и интерно расељеним лицима

Поглавље 3: Анализа ситуације и закључци

Поглавље 4: Приоритетне групе

Поглавље 5: Општи и специфични циљеви

Поглавље 6: Активности – Задаци за реализацију ЛАП

Поглавље 7: Ресурси – буџет

Поглавље 8: Аранжмани за примену

Поглавље 9: Праћење и оцена успешности

Увод

Уводна реч градоначелника Шапца, г-дина Милоша Милошевића

На територији града Шапца према попису из 2001. године, живи 122.893 становника, а кроз активности повереништва за избегла и интерно расељена лица Градске управе града Шапца, у протеклом периоду регистровано је око 18000 избеглих и интерно расељених лица. Данас је овај број избеглих и интерно расељених лица, било одласком у трећу земљу, било репатријацијом (повратком у земљу предходног пребивалишта) сведен на цифру од свега неколико хиљада људи.

Локална самоуправа предузима низ мера усмерених на унапређење живота својих грађана у области здравства, образовања, социјалне заштите, културе, спорта, побољшање инфраструктуре, привлачење нових инвеститора, како домаћих, тако и страних, с циљем отварања нових радних места и запошљавања незапослених, те подизања животног стандарда својих грађана.

Локалним акционим планом, у складу са својим надлежностима и постојећим буџетским средствима, град Шабац жели да допринесе повећаној интеграцији избеглица и интерно расељених лица у локалну заједницу, те смањењу сиромаштва, односно побољшању њиховог социјално-економског положаја, кроз реализацију пројеката и планова, који су представљени у специфичним циљевима Локалног акционог плана. Заједничким ангажовањем свих релевантних актера у локалној заједници, уз помоћ формираног Савета за управљање миграцијама и трајна решења, стварају се могућности за активно и координирано праћење проблема ове популације и њихово решавање кроз реализацију постављених циљева.

Шта је Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица

У овом документу под процесом локалног акционог планирања унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот избеглих и интерно расељених лица намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу, у току предвиђеног временског периода. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у локалној заједници у планирању и реализацији плана.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица посматрамо као резултат процеса планирања или планску одлуку, којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице.

У оквиру овог документа, под избеглим и интерно расељеним лицима (ИРЛ) подразумевају се сва лица која су била изложена насилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица, настао је као резултат учешћа у Пројекту Подршка институцијама Владе Републике Србије које су надлежне за избегла и интерно расељена лица. Општи циљ пројекта је проналажење решења на нивоу државе која ће пружити подршку Влади Републике Србије да на ефикасан и одржив начин одговори на потребе избеглих и интерно расељених лица. Пројекат финансира Европска унија, а спроводи Међународна организација за миграције (International Organization for Migration – ИОМ). Корисници пројекта су институције Владе РС које су надлежне за избегла и интерно расељена лица: Комесаријат за избеглице РС (КИРС), Министарство за Косово и Метохију, Министарство рада и социјалне политике, као и друга надлежна министарства, општинска, односно градска повереништва/повереници и општине/градови.

Стратешки оквир Пројекта одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним Националном стратегијом за решавање питања избеглих и интерно расељених лица и другим националним стратешким документима, од значаја за ову област. У циљу координираног рада, коришћења научених лекција и најбољих пракси, овај Пројекат узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике.

Креирање и спровођење локалних акционих планова за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица, овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица, доноси се на период од 4 године, са детаљном разрадом активности за планирани период.

Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и ИРЛ, у граду Шапцу, заснива се на интерактивном приступу, чије су основне методолошке карактеристике да је:

- **Локални** - спроведен у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- **Партиципативан** – укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим и интерно расељеним лицима;
- **Утемељен** на реалним основама, расположивим ресурсима и потребама за унапређење положаја избеглих и ИРЛ;
- **Прилагођен ситуацији** у локалној заједници, актерима и позитивним променама којима се тежи;
- **Користи савремене методе** планирања и анализе свих важних елемената, потребних за доношење одлука;
- **Подстиче одговоран однос** различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса израде ЛАП-а, прикупљање и анализу основних података о положају и потребама избеглих и ИРЛ на подручју града Шапца, коришћени су следећи извори: резултати интервјуа са потенцијалним корисницима, закључци са састанака локалних актера, статистички подаци, различити извештаји и документи, подаци Комесаријата за избеглице РС, градског повереника за избеглице, Црвеног крста, локалних невладиних организација итд. Процес израде плана спроведен је у периоду јул- новембар 2009. године.

Захвалност учесницима/цама у процесу локалног акционог планирања

У циљу израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица на територији града Шапца, формиран је градски Савет за управљање миграцијама и трајна решења, који чине представници локалне самоуправе, као носиоци процеса и формалног доносиоца овог документа, укључујући и повереника за избеглице, као и институције система које се на локалном нивоу баве питањима избеглих и ИРЛ, навлдине организације на локалном нивоу.

Улога градског Савета била је да:

- Унапреди сопствене капацитете за планирање, кроз одговарајуће обуке организоване од стране Комесаријата за избеглице и подржане од стране Међународне организације за Миграције;
- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим и ИРЛ;
- Размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Примењује усвојене методе планирања током процеса планирања;
- Дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима.

Чланови Савета су:

1. Милан Чичулић, члан градског већа
2. Маријана Јевтић, повереник за избеглице
3. Маријана Петронијевић, Центар за социјални рад Шабац
4. Зорица Опачић, Центар за социјални рад Шабац
5. Снежана Петровић, Црвени крст Шабац
6. Мирољуб Николић, „Каритас“ Шабац
7. Томислав Миловановић, „Дуга“ Шабац
8. Драгица Баиловић, председник Комисије за избегла, прогнана и интерно расељена лица града Шапца
9. Слободан Метикош, представник циљне групе

Захваљујемо се свим члановима Савета за управљање миграцијама и трајна решења, на учешћу у процесу планирања.

Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања били су представници различитих институција, организација група, укључујући и групе потенцијалних корисника који су повремено учествовали у консултативном процесу. Посебну захвалност изражавамо Комесаријату за избеглице Републике Србије и ИОМ пројектном тиму.

Сажетак

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у граду Шапцу доноси се за период од 4 године и утврђује опште и специфичне циљеве, везане за решавање проблема избегличке популације и ИРЛ.

Општи циљ овог документа је побољшање услова живота избеглих и интерно расељених лица у граду Шапцу, решавањем стамбеног питања и запошљавањем.

Из овако дефинисаног општег циља, изведена су 3 специфична циља:

- У периоду од 2010. до краја 2013. године обезбедити грађевинску парцелу за изградњу објекта за „Социјално становање у заштићеним условима“, за 20 породица;
- У периоду од 2010. до краја 2013. године обезбедити најмање 16 грађевинских пакета, за завршавање започетих грађевинских објеката, у приватном власништву, за најмање 16 породица;
- У периоду од 2010. до краја 2013. године, у сарадњи са Националном службом за запошљавање, организовати 4 циклуса преквалификације за познатог послодавца (1 циклус годишње за по 10 незапослених избеглица и ИРЛ), у циљу samozapošljavanja, односно за потребе запошљавања у привредном сектору:

За реализацију овако дефинисаних циљева, закључно са 2013. годином, биће потребна средства око 440.000 € Средства ће бити обезбеђена из републичких извора, од домаћих и страних донатора, а једним, мањим делом из буџета града Шапца.

ПОГЛАВЉЕ 1

Основни подаци о граду Шапцу

Град Шабац простире се на територији од 792 км², што чини 1,4% територије Републике Србије. Према подацима из последњег пописа становништва из 2002. године, град Шабац има 122.893 становника, што чини густину насељености од 154 становника на 1 км². Од укупног броја становника града, градско становништво чине 55.163 становника, а сеоско 67.730 становника.

Град Шабац има 52 насељених места, сам град Шабац и 51 сеоско насеље.

Структура становника по старости и полу је следећа, према попису из 2002. године:

старост	мушкарци	жене	укупно
Од 0 до 4 године	2.915	2.655	5.570
Од 5 до 9 година	3.307	3.064	6.371
Од 10 до 14 година	3.749	3.495	7.244
Од 15 до 19 година	4.272	4.111	8.383
Од 20 до 24 година	4.514	4.284	8.798

Од 25 до 29 година	4.132	4.318	8.450
Од 30 до 34 година	4.007	4.023	8.030
Од 35 до 39 година	3.950	4.139	8.089
Од 40 до 44 година	4.440	4.830	9.270
Од 45 до 49 година	5.309	5.414	10.723
Од 50 до 54 година	4.663	4.623	9.286
Од 55 до 59 година	2.950	3.076	6.026
Од 60 до 64 године	3.113	3.324	6.437
Од 65 до 69 година	3.333	3.999	7.332
Од 70 до 74 година	2.745	3.493	6.238
Од 75 до 79 година	1.407	2.328	3.735
Од 80 и више	568	1.042	1.610
непознато	597	691	1.288

Упоредни преглед структуре становништва по старосним групама (пописи становништва из 1991. године и 2002. године):

групација	1991. год.	2002. год.
Деца и омладина (0-19 год.)	33.358	27.568
Одрасли (20-59 година)	68.675	68.685
Стари (60 и више година)	21.600	26.640
укупно	123.633	122.893

Између два пописа дошло је до пада у броју код групација деца и омладина, а уједно и до пораста броја код групације старих, што само потврђује чињеницу да становништво нашег града постаје све старије, што је уосталом чињеница која важи за целу републику.

Један од битних показатеља виталне статистике је и кретање природног прираштаја, који је и даље негативан:

година	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Рођено	1.264	1.321	1.256	1.206	1.133	1.210	1.436
Умрло	1.628	1.597	1.778	1.797	1.642	2.132	2.056

У 2008. години број новорођенчади за које се добија родитељски додатак и која су прва, друга, трећа или четврта по реду рођења родитељима, је 1075 (у 2007. години - 1091). У 2008. години покренуто је 276 бракоразводних парница (у 2007. години – 315), од којих је правоснажно окончано 249 (у 2007. години - 260), док је, с друге стране, у 2008. години склопљено 980 бракова.

Следеће обележје становништва града, које се надовезује на претходна обележја, је број и структура домаћинства, према броју чланова:

	укупно	Са 1 чл.	Са 2 чл.	Са 3 чл.	Са 4 чл.	Са 5 и више чл.
Шабац	40.303	7.694	9.428	7.964	8.500	6.717
град	19.585	4.056	4.759	4.373	4.468	1.929
село	20.718	3.638	4.669	3.591	4.032	4.788

Број регистрованих пољопривредних газдинстава је укупно 9.991 (физичка лица -9.969 и правна лица -22).

Образовна структура становништва града Шапца, старости од 15 година и навише, по попису из 2002. године, је следећа:

	Укупно	Без школске спреме	Од 1 -3 разреда	Од 4-7 разреда	Основна школа	ССС	ВШС	ВСС	Непозн.
свега	103.708	7.448	2.417	16.217	22.527	43.703	4.253	4.906	2.237
жене	53.708	6.034	1.689	8.684	11.726	20.210	2.166	2.245	95

Табела кретања броја незапослених, је следећа:

Град Шабац	укупно	Жене
2007. година	15.065	8.609
2008. година	13.593	7.851

На територији града, живи велики број пензионера, чија је структура према врсти остварене пензије, следећа:

- инвалидска	3.601
- инвалидска делимична	432
- старосна	7.991
- породична	4.250
- самостална делатност	4.407*
- пољопривредна	20.232*

* број се односи на Мачвански округ, јер је од 01.01.2008. године, дошло до обједињавања података пензијских фондова.

Према подацима Агенције за привредне регистре из септембра 2009. године, укупан број активних привредних субјеката на територији града Шапца је 4.665, од тога је предузетника 3.275, а привредних друштава 1.390.

Табела кретања износа просечне нето зараде у граду Шапцу је следећа:

2008. година	Србија			Град Шабац		
	просечна	привреда	ванпривреда	просечна	привреда	ванпривреда
Јануар	28.230	27.516	29.582	25.603	22.658	30.747
Децембар	38.626	35.400	44.382	35.913	32.203	42.160

Као што се види из табеле, просечне нето зараде за град Шабац, биле су и на почетку и на крају 2008. године ниже од просечних нето зарада у Републици. Иако је у јануару просечна нето зарада у ванпривреди за град Шабац, била већа од просечне зараде у ванпривреди на нивоу Републике, та разлика се изгубила до краја године.

Здравствена заштита становништва града Шапца остварује се у Дому здравља Шабац, Општој болници Шабац и Заводу за јавно здравље Шабац. Укупан број запослених у Дому здравља Шабац је 577, у Општој болници Шабац је 1.130, а у Заводу за јавно здравље Шабац је 101 запослени.

На територији града укупно има 13 основних школа са 10.053 ученика и 8 средњих школа које похађа 5.500 ученика. Такође, у граду постоје 3 Високе школе струковних студија у којима се образује 2.350 студената.

Предшколска установа „Наше дете“ са укупним бројем запослених 346, у 12 објеката, збрињава око 3000 малишана.

У граду постоји низ културних установа које својим активностима имају за циљ да обогате културни садржај града (Библиотека шабачка, Народни музеј Шабац, Шабачко позориште, Културни центар, Међуопштински историјски архив и др.)

Развојне карактеристике Шапца:

- Врло погодан географски положај
- Квалитетна урбанистичка локација
- Велики људски ресурси
- Висок проценат образованог становништва
- Мала заступљеност индустријске производње

Предности Шапца:

- Град на реци
- Релативна близина великих градова, Београда, Новог Сада
- Близина међународног ауто-пута
- Близина граничних прелаза са БиХ и Републиком Хрватском
- Доступно грађевинско земљиште
- Развијен приватни сектор

Проблеми Шапца:

Поред свих набројаних предности и постигнућа, град Шабац, као и већина градова има својих проблема, који се могу сврстати у неколико група:

1. Незапосленост
2. Негативан природни прираштај
3. Велики број избеглих и ИРЛ са нерешеним стамбеним питањем, и немогућност решавања истог, без помоћи шире друштвене заједнице.

Шабац има статус града, Скупштину града са 69 одборника, Градско веће са 11 чланова, Градоначелника и Градску управу коју чине: Одељење за друштвене делатности и привреду, Одељење за скупштинске и заједничке послове, Одељење за општу управу, Одељење за финансије, Одељење за урбанизам и Одељење за инспекцијске и комунално-стамбене послове.

Град има повереника за избеглице, који ради у оквиру Одељења за друштвене делатности и привреду.

ПОГЛАВЉЕ 2

Информације о избеглим и интерно расељеним лицима на територији града Шапца

Избегла и интерно расељена лица поред материјалног сиромаштва, суочени су и са низом других проблема, као што су: проблеми у приступу основним људским правима, различитим правним проблемима и психосоцијалним проблемима услед друштвеног искључења, маргинализације, дискриминације и др.

Због дугог периода ратова, политичких тензија, честих промена услова за повратак у земљу порекла и лоше економске ситуације у региону, многи од њих још увек нису спремни да донесу јасну одлуку о својој будућности – да ли да остану у Србији или да се врате у земљу порекла.

С обзиром да је око 70% избегличке популације у Србији, на попису из 2001. године одабрало локалну интеграцију као модел окончања избеглиштва, очито је да је подршка у процесу интеграције избеглица, један од важних циљева наше социјалне политике.

Према подацима из базе Комесаријата за избеглице Републике Србије, са пописа 2004/2005. године утврђено је следеће стање:

Старосна структура	Интерно расељена лица	Избеглице
0-6	8	31
7-14	31	146
15-18	19	129
19-65	261	1394
Преко 65	41	488
Укупно	360	2188

Полна структура	Интерно расељена лица	Избеглице
Мушкарци	179	1026
Жене	181	1162
Укупно	360	2188

Образовање	Интерно расељена лица	Избеглице
Без школе	114	429
Непотпуна основна школа	0	265
Основна школа	11	554
Средња школа	56	859
Виша школа	142	50
Висока	17	31
Магистар и доктор наука	20	0
Укупно	360	2188

Радни однос (ст. од 15. год.)	Интерно расељена лица	Избеглице
Студент/ученик	81	243
Запослен	131	143
Повремено запослен	8	17
Пензионисан	41	225
Незапослен	60	1383
Укупно	321	2011

У овим табелама приказан је број избеглица на територији града Шапца, који су се одазвали на попис 2004/2005. године. База је ажурирана 2008. године.

Одступање у подацима из базе тумаче се чињеницом да:

- Велики број избеглица узео је држављанство РС и више није у евиденцији КИРС – а,
- Начин пријављивања боравка и пребивалишта не гарантује прецизне евиденције,
- Велики број лица из избегличке популације није се ни одазвао на организоване пописе,
- База повереника за избеглице показује и активну и пасивну избегличку популацију (оне који су и даље у избегличком статусу и оне којима је избеглички статус престао).

На подручју града Шапца, у селу Варна, налази се Колективни центар за смештај избеглица и ИРЛ, у коме је тренутно збринато 91 лице (78 избеглица и 13 ИРЛ).

ПОГЛАВЉЕ 3

Анализа ситуације и закључци

Ово поглавље обухвата четири врсте квалитативних анализа:

1. Преглед документације релевантне за питање избеглих и ИРЛ
2. Анализу стања
3. Анализу заинтересованих страна
4. Анализу проблема са закључцима

На основу увида приказаних података у наведеним табелама, услед нерешеног стамбеног питања, ниске образовне структуре, мале стопе запослености, повећања степена сиромаштва, намеће се потреба стамбеног збрињавања, у смислу доградње започетих кућа, адаптације постојећих, изградњом нових стамбених јединица, откупом напуштених сеоских домаћинстава у сарадњи са Комесаријатом за избеглице Републике Србије. Такође, евидентна је потреба за дошколовавањем и преквалификацијом према потребама тржишта рада, као и за обављање самосталне делатности.

1. Преглед документације: обухватио је неколико кључних међународних, националних и других стратешких докумената, релевантних за ову област, као и актуелни законски оквир који регулише питања избеглих лица у Републици Србији, и то:

- Конвенција УН о статусу избеглица (1951. год.)
- Женевска конвенција која регулише рад Црвеног крста (1949. год.)
- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002. год.)
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003. год.)
- Национална стратегија одрживог развоја (2008. год.)
- Национална стратегија привредног развоја Републике Србије 2006-2012
- Национална стратегија запошљавања 2005-2010
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012
- Стратегија развоја пољопривреде
- Стратегија развоја социјалне заштите
- Закон о избеглицама (1992. год.)
- Закон о Црвеном крсту (2005. год.)

Актуелни законски оквир за питање избеглица је Закон о избеглицама. С обзиром да је неопходно боље праћење актуелних потреба и питања избеглица, сачињен је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама, али он још није усвојен.

Најважнији закључци ове анализе су следећи:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица дефинише основне правце деловања –

обезбеђивање услова за повратак и обезбеђење услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја избегличке популације,

- Град Шабац није до сада донео старатешки документ из ове области, иако је избегличку популацију препознао као посебно осетљиву групу.

2. **Анализа стања:** у локалној заједници по питању унапређења положаја избеглих и ИРЛ, извршена је кроз идентификацију досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавања позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препреке са којима се суочава у свом радном окружењу.

	<u>Снаге</u>	<u>Слабости</u>
У Н У Т Р А Ш Њ Е	<p>Политичка воља База података Стручни људски ресурси Добро организован Центар за социјални рад Добро организован невладин сектор Сарадња локалне самоуправе са НВО Добри технички и административни капацитети Седиште великог броја привредних субјеката Добра мрежа месних заједница Добра комуникација привредника и локалне самоуправе</p>	<p>Немогућност праћења кретања ове популације Недостатак финансијских средстава Недостатак функционалног система обавештавања појединаца из ове популације Неорганизованост и неактивност корисника Неадекватна образовна структура Недовољна сарадња институција система на решавању проблема ове популације Недовољна заинтересованост друштвенео-одговорних фирми</p>
	<u>Могућности</u>	<u>Препреке</u>
С П О Љ А Ш Њ Е	<p>Подршка КИРС Статус града Могућност школовања на свим нивоима Могућност изградње социјалних станова Релативно лако радно интегрисање Приступ донаторским фондовима</p>	<p>Закон о локалној самоуправи (мале надлежности) Скупо грађевинско земљиште Спора имплементација националних стратегија Нестабилна економска ситуација у земљи Избеглице немају право на МОП</p>

Најважнији закључци ове анализе су :

- Локална самоуправа је заинтересована да заједно са осталим актерима ради на унапређењу положаја избеглих и интерно расељених лица,
- Недовољно се користе стручни људски капацитети и недовољно искоришћавају могућности да се средства прибаве изван локалне средине,
- Неусклађеност школског образовног система и неадекватна образовна структура са потребама привреде, отежава економски положај ове категорије и њихово запослење,
- Искуство установа, невладиних организација и локалне самоуправе у спровођењу пројеката, отвара могућност добијања донаторских средстава која су неопходна за испуњење свих активности ЛАП-а, што би требало да допринесе превазилажењу препрека, као што су неповољна политичка и економска ситуација у земљи.

3. Анализа заинтересованих страна:

Кључни партнери у локалној самоуправи ради решавања проблема избеглих и ИРЛ:

- Локална самоуправа – давање субвенција предузећима у циљу повећања стопе запослености код избеглица и ИРЛ и пружање помоћи у решавању стамбеног питања, организовање програма доквалификације и преквалификације за потребе познатог послодавца или започињање сопственог бизниса.
- Комесаријат за избеглице Републике Србије – обавља послове који се односе на: утврђивање статуса избеглица, збрињавање избеглица, вођење евиденције о избеглицама, усклађивање пружања помоћи избеглицама од стране других организација, обезбеђивање смештаја избеглица и ИРЛ, покреће иницијативе за тражење међународне помоћи од институција УН и других међународних организација и др.
- Центар за социјални рад „Шабац“ – је вишефункционална стручна установа социјалне заштите и представља базичну установу стручног рада и услуга у социјалној заштити, у којој се непосредно или посредно задовољава већина социјално-заштитних потреба грађана и њихових породица. Као корисници социјалне заштите потенцијално се могу јавити сви грађани и породице и то онда када се нађу или су изложени посебним тешкоћама у задовољавању својих основних потреба. Најважније функције Центра за социјални рад су: непосредно остваривање социјалне заштите грађана и њихових породица, остваривање функције органа старатељства, праћење и проучавање социјалних потреба и проблема, превентивна делатност, планирање и програмирање социјалне заштите, координирање активности на спровођењу социјалне заштите и социјалног рада у граду.
- Црвени крст Шабац - је помажући орган државе у хуманитарној сфери, који делује на основу Женевске конвенције, Закона о Црвеном крсту, Статута и на основу Основних принципа (хуманости, непристрасности, неутралности, независности, добровољности, јединства и универзалности). Црвени крст Шабац активно учествује у збрињавању и

пружању помоћи избеглицама и ИРЛ на територији нашег града, у чему им значајну помоћ пружају волонтери и активисти Црвеног крста. Посебну улогу има и у тражењу несталих чланова породице и психосоцијалној подршци члановима ових породица. Такође, руководи Колективним центром за смештај избеглих лица, који се налази у селу Варна.

- Здравствене установе – Дом здравља Шабац, Општа болница Шабац и Завод за јавно здравље, пружају услуге примарне и секундарне здравствене заштите. Избегли и ИРЛ остварују своја права у овој области, као и сви други грађани.
- Образовне институције – кроз своје програмске активности, обухватају и пружају могућност избеглим и ИРЛ са стекну одређено образовање и преквалификацију.
- Национална служба за запошљавање – спроводи различите програме подршке запошљавању незапослених, радно способних који активно траже посао.
- Невладине организације – које имају своје активности на територији града, а које се односе на хуманитарну помоћ, подизање капацитета ИРЛ, обезбеђивању помоћи у прибављању докумената и правне помоћи и др.

4. Анализа проблема избеглих и интерно расељених лица, показала је да су њихови главни проблеми следећи:

- Нерешено стамбено питање је кључни проблем избеглих и ИРЛ на територији града Шапца. Додатно га оптерећује статус имовине ових лица на подручјима бивших република СФРЈ, који је у највећем броју случајева нерешен, приватна имовина углавном је уништена или значајно оштећена, а обнова ове имовине иде веома споро, што овој популацији значајно отежава располагање истом. Лица са подручја Босне и Херцеговине успела су да остваре своје станарско право и поврате имовину, али уколико није приватна, која је углавном уништена. Лица са подручја Хрватске нису успела да поврате своје станарско право, а приватна имовина је углавном уништена или са великим степеном оштећења. Њихово учешће у процесу обнове своје приватне имовине на подручју Хрватске било је веома мало, с обзиром да су услови тих програма били у супротности са њиховим опредељењима (одрицање од избегличког статуса).
- Висок степен незапослености избеглих и ИРЛ у локалној заједници, због неадекватне образовне структуре неприлагођене локалној привреди, као и низак степен образовања.
- Висок степен сиромаштва избеглих и ИРЛ је логична последица околности под којима живе (недостатак материјалних средстава, трошкови везани за закуп стана, школовање деце и др.).
- Пасивност избеглих и ИРЛ која се огледа пре свега у недовољној активности избеглица и ИРЛ у циљу побољшања сопственог положаја.
- ИРЛ често не поседују потребну личну документацију услед измештених или уништених матичних књига, неустављене системске сарадње са надлежним институцијама, као и одређеног броја непријављене новорођене деце.
- Недовољни и неодговарајући социјално материјални подстицаји за интеграцију избеглих и ИРЛ услед недостатка програма и још увек

присутних утицаја рата – посттрауматски ратни синдром, затвореност у тзв. неформалне групе (дружење са мештанима из истог села и сл.).

- Недовољна доступност здравствених услуга за поједине избеглице и ИРЛ, због недефинисаног статуса и непостојања документације.
- Честе миграције ове популације, без евидентирања у бази података.

Закључци:

- Велики број избеглица до сада се интегрисао на територији града Шапца (сопственим средствима или уз помоћ одређених донатора), али и даље постоји велики број породица међу избегличком популацијом, које нису решиле стамбено питање.
- Непостојање одговарајућих програма, који би применом разних субвенција смањили степен сиромаштва међу избеглим и ИРЛ.
- Недовољна активност избеглих и ИРЛ у проналажењу инвеститора, донатора уз чију помоћ би решавали неке од својих наведених проблема.
- Здравствена заштита обезбеђена је само делу ибегличке популације, што други део исте ставља у неравноправан положај.
- Честе миграције избеглих и ИРЛ без евидентирања нових адреса боравишта, имају за последицу отежано проналажење тих лица, као и немогућност правног саобраћаја.

Препоруке за будуће планирање унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица:

- Покренути иницијативу за већа финансијска издавања из републичког фонда за решавање стамбеног питања избеглица и ИРЛ. За решавање овог питања постоји више начина: социјално становање у заштићеним условима, откуп напуштених сеоских домаћинстава, помоћ у грађевинском материјалу.
- Идентификовати сопствене ресурсе који се могу усмерити у решавање проблема избеглих и ИРЛ.
- Умрежавање и ефикаснија сарадња локалне самоуправе и свих кључних актера значајних за решавање проблема избеглих и ИРЛ, уз коришћење свих стручних људских ресурса и досадашњег искуства различитих институција и организација.
- Повећати запошљавање преквалификацијом радно способног становништва избегличке популације за дефицитарна занимања и познате послодавце.
- Обезбедити континуиране едукативне програме за самозапошљавање.

ПОГЛАВЉЕ 4

Приоритетне групе

Крајњи корисници ЛАП-а за решавање проблема избеглих и ИРЛ су:

- 2188 регистрованих избеглица,
- 360 интерно расељених лица.

На бази критеријума који се пре свега односе на видљивост и распрострањеност циљне групе, бројност циљне групе, незапосленост и материјално сиромаштво, степен угрожености циљне групе, овај ЛАП биће примарно усмерен на следеће:

- избегла и ИРЛ која немају решено стамбено питање,
- избегла и ИРЛ која немају одговарајућу стручну спрему за потребе привреде града Шапца,
- Избегла и ИРЛ којима је неопходна помоћ друштвене заједнице у самозапошљавању..

ПОГЛАВЉЕ 5

Општи и специфични циљеви

Полазећи од анализе стања, локалних ресурса и капацитета, као и од анализе потреба избеглих и интерно расељених лица, а у складу са националним стратешким опредељењима, дефинисан је следећи општи циљ:

- побољшање услова живота избеглих и интерно расељених лица у граду Шапцу, решавањем стамбеног питања и запошљавањем.

Из овако дефинисаног општег циља, овим Локалним акционим планом утврђују се следећи **специфични циљеви**:

1. У периоду од 2010. до краја 2012. године обезбедити грађевинску парцелу за изградњу објекта за „Социјално становање у заштићеним условима“, за 20 породица
2. У периоду од 2010. до краја 2013. године обезбедити најмање 16 грађевинских пакета, за завршавање започетих грађевинских објеката, у приватном власништву, за најмање 16 породица (4 породице годишње)
3. У периоду од 2010. до краја 2013. године, у сарадњи са Националном службом за запошљавање, организовати 4 циклуса преквалификације за познатог послодавца (1 циклус годишње за по 10 незапослених избеглица и ИРЛ), у циљу самозапошљавања, односно за потребе запошљавања у привредном сектору

ПОГЛАВЉЕ 6

Специфични циљ 1.: У периоду од 2010. до краја 2012. године обезбедити грађевинску парцелу за изградњу објекта за „Социјално становање у заштићеним условима“, за 20 породица

Активности	Период	Резултати	Индикатори	Ресурси	Актери	Партнери
1.1. Идентификација броја најугроженијих породица које имају потребу за социјалним становањем	Јануар – јун 2010. године	Идентификоване породице	Број идентификованих породица	Повереник	Локална самоуправа Савет за миграције	Центар за социјални рад
1.2. Проналажење извора средстава	Јануар- јун 2010. године	Обезбеђена средства за социјално становање	Висина обезбеђених средстава 410.000 Е		Локална самоуправа Центар за социјални рад	КИРС ИОМ
1.3. Израда критеријума за социјално становање у заштићеним условима	Јул – септембар 2010. године	Анализа идентификованих потреба и формирано критеријуми	Број анкетираних корисника		Центар за социјални рад Савет за миграције Локална самоуправа	Центар за социјални рад ИОМ КИРС
1.4. Изградња објекта	Октобар-2010. – децембар 2011. године	Изграђена зграда	Број изграђених стамбених јединица	Људски Материјални	ИОМ	Локална самоуправа КИРС ЦСР
1.5. Расписивање конкурса за заинтересоване породице	Јануар – март 2011. године	Пријављена избегла и ИРЛ	Број пријављених избеглих и ИРЛ	Комисија	Центар за социјални рад Локална самоуправа	
1.6. Избор породица које ће бити укључене у програм „Социјално становање у заштићеним условима“	Март – јун 2011. године	Изабраних 20 породица које ће бити укључене у програм „Социјално становање у заштићеним условима“	Број породица које испуњавају услове конкурса		Центар за социјални рад Локална самоуправа Савет за миграције	
1.7.Реализација програма „Социјално становање у заштићеним условима“	Јануар 2012. – јун 2012. године	Број закључених уговора са корисницима	Број збринутих породица у заштићеним условима		Центар за социјални рад	ИОМ КИРС Локална самоуправа

Специфични циљ 2.: У периоду од 2010. до краја 2013. године обезбедити најмање 16 грађевинских пакета, за завршавање започетих грађевинских објеката, у приватном власништву, за најмање 16 породица (4 породице годишње)

Активности	Период	Резултати	Индикатори	Ресурси	Актери	Партнери
2.1. Интервју са потенцијалним корисницима	Први квартал 2010.-2013. године	Укупан број пријављених избеглих и ИРЛ	Број заинтересованих породица	Повереник Шефови МК	Повереник	Градска управа
2.2. Обезбеђење средстава	Први квартал 2010.-2013. године	Обезбеђена средства на позицији за избегла и ИРЛ	Дозначена средства	Градоначелник Повереник	Локална самоуправа	КИРС
2.3. Утврђивање правилника и критеријума	Први квартал 2010.-2013. године	Утврђен текст Правилника	Текст Правилника	Комисија	Комисија Локална самоуправа	
2.4. Утврђивање текста предлога конкурса	Први квартал 2010.-2013. године	Утврђен текст	Текст конкурса	Комисија	Комисија	
2.5. Разматрање приспелих захтева	Први квартал 2010. - 2013. године	Утврђен предлог приспелих захтева	Расписан конкурс	Комисија	Комисија Локална самоуправа	
2.6. Утврђивање предлога ранг листе	Први квартал 2010.-2013. године	Утврђен предлог приспелих захтева по критеријумима	Утврђен предлог приспелих захтева по критеријумима	Комисија	Комисија	Савет за миграције Центар за социјални рад
2.7. Избор и доношење одлуке о избору корисника	Други квартал 2010-2013. године	Утврђена ранг листа	Донета одлука	Комисија	Комисија	Центар за социјални рад
2.8. Закључивање уговора са корисницима	Други квартал 2010.-2013. године	Закључени уговори и додељена средства	Расподељена средства	24.000 Е	Савет за миграције Локална самоуправа	Центар за социјални рад
2.9. Медијска презентација	Други квартал 2010.-2013. године	Информисани корисници	Новински чланци и ЦД презентација		Савет за миграције	Локална јавна гласила

Специфични циљ 3.: У периоду од 2010. до краја 2013. године, у сарадњи са Националном службом за запошљавање, организовати 4 циклуса преквалификације за познатог послодавца (1 циклус годишње за по 10 незапослених избеглица и ИРЛ), у циљу самозапошљавања, односно за потребе запошљавања у привредном сектору

Активности	Период	Резултати	Индикатори	Ресурси	Актери	Патрнери
3.1. Сагледавање потреба и заинтересованости привредног сектора за потребним занимањима	Први квартал 2010. - 2013. године	Утврђене потребе за познате послодавце	Број и врста занимања потребних познатим послодавцима	Људски Повереник Шефови МК	Канцеларија за ЛЕР	Национална служба за запошљавање
3.2. Сагледавање броја заинтересованих за преквалификацију путем јавног оглашавања	Други квартал 2010.- 2013. године	Утврђен број заинтересованих	Најмање 10 избеглих и ИРЛ пријављених за преквалификацију	База података Трошкови оглашавања	Канцеларија за ЛЕР НСЗ Повереник	Локална самоуправа
3.3. Формирање комисије и дефинисање критеријума за избор кандидата	Трећи квартал 2010.- 2013. године	Формирана комисија и утврђени критеријуми	Решењем именовано 5 чланова комисије	Техничка опрема Канцеларија	Савет за миграције	Савет за миграције
3.4. Успоставити контакте са сертификованим институцијама које раде преквалификацију	Први квартал 2010.- 2013. године	Закључен уговор	Квалитет уговора – Квалитет изабране фирме		Канцеларија за ЛЕР	НСЗ Раднички универзитет
3.5. Израда плана обуке	Други квартал – 2010.- 2013. године	Урађен план и модул обуке за преквалификацију	Квалитет плана и модул обуке	Трошкови обуке	Канцеларија за ЛЕР	НСЗ
3.6. Извођење обуке	Трећи квартал 2010.- 2013. године	Обављена обука за 10 кандидата годишње	Број обучених лица	Трошкови обуке и предавача	Канцеларија за ЛЕР	НСЗ
3.7. Посредовање и праћење запошљавања	Четврти квартал 2010. - 2013. године	Запослено 10 лица из групе избеглих и ИРЛ	Број запослених лица		Савет за миграције	КИРС НСЗ

ПОГЛАВЉЕ 7

Ресурси – Буџет

За реализацију овог Локалног акционог плана потребно је обезбедити око 440.000 €

Средства за реализацију, обезбеђиваће се из различитих извора:

- Учешћем локалне самоуправе (обезбеђивање комунално опремљеног грађевинског земљишта са уређеном инфраструктуром)
- Коришћењем кредитних фондова
- Донаторским фондовима
- Из других доступних извора.

Поступајући у складу са Националним стратегијама: за смањење сиромаштва, решавање избеглих и интерно расељених лица, запошљавања односно преквалификације или доквалификације, одрживог развоја, очекује се финансијска помоћ ресорних министарстава у реализацији активности ЛАП-а.

Напомена:

Предвиђено време почетка реализације, како је представљено у табелама ЛАП-а, као и сам план реализације, у потпуности зависе од датума усвајања ЛАП-а, као и почетка реализације донаторских, кредитних програма и фондова у Републици Србији.

ПОГЛАВЉЕ 8

Аранжмани за примену

Аранжмани за примену ЛАП-а обухватају локалне структуре и различите мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

1. Структуре за управљање процесом примене ЛАП
2. Структуре које су оперативне и примењују ЛАП

Структуру за управљање процесом примене ЛАП-љ, након његовог усвајања, представља Савет за управљање миграцијама и трајна решења. Савет за миграције ће, као део свог будућег рада, направити План управљања применом ЛАП-а.

Савет за управљање миграцијама и трајна решења, као управљачка структура има следеће задатке:

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене ЛАП-а,
- Именује локалне тимове за управљање пројектима, који настају као резултат операционализације ЛАП-а,
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми за сваког актера - учесника у процесу решавања проблема избеглих и ИРЛ,
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији ЛАП-а,

- Управља процесом праћења (мониторинг) и оцењивања успешности (евалуација) ЛАП-а,
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог ЛАП-а чиниће институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу ЛАП-а. У складу са ЛАП-ом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници – партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада, водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену ЛАП-а има следеће задатке и одговорности:

- Реализација ЛАП-а,
- Непосредна комуникација са корисницима услуга, које се обезбеђују ЛАП-ом,
- Редовно достављање извештаја координатору Савета за управљање миграцијама и трајна решења и о свим активностима на спровођењу ЛАП-а,
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака ЛАП-а,
- Унапређење процеса примене ЛАП-а у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Процењује се да ће носиоци програма, пројеката и активности ЛАП-а, бити у првом реду:

- Локална самоуправа,
- Центар за социјални рад „Шабац“
- Црвени крст
- Национална служба за запошљавање
- Дом здравља Шабац
- Образовне установе
- НВО које се баве проблемима избеглих и ИРЛ
- Повереник за избеглице

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасности комуникације у односу на очекиване резултате примене ЛАП-а. План комуникација управљачке и оперативне структуре уредиће време и начин размене информација и предузимање одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, припремиће Савет за управљање миграцијама и трајна решења, уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби, Савет ће формирати и одговарајуће радне тимове.

Механизми праћења, оцењивање успешности примене ЛАП-а и доношење евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуације).

ПОГЛАВЉЕ 9

Праћење и оцена успешности

- **Циљ праћења и оцене успешности ЛАП-а** је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП-а, ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.
- **Временски оквир:** Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2010-2013. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично – једном годишње. Финална евалуација обавиће се на крају 2013. године.
- **Предмет мониторинга и евалуације:** Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање реализације активности – задатака и специфичних циљева.
- **Кључни индикатори** утицаја за праћење и оцењивање успешности примене ЛАП-а биће следећи:
 1. Обухват избеглих и ИРЛ новим услугама и мерама
 2. Структура корисника услуга и мера програма
 3. Ниво укључености различитих актера у пружању услуга избеглим и ИРЛ
 4. Обим финансијских средстава издвојен за услуге избеглих и ИРЛ
 5. Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглих и интерно расељених лица (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори)
- **Процесни индикатори** за праћење и оцењивање успешности примене ЛАП-а биће следећи:
 1. Број решених стамбених питања избеглих и ИРЛ (обезбеђени станови), број купљених сеоских домаћинстава, број корисника који су добили средства за побољшање услова становања.
 2. Број сертификата о завршеној преквалификацији избеглих и ИРЛ. Број закључених уговора о раду.
 3. Број и врста едукативних радионица и број укључених учесника.
- **Методе и технике мониторинга и евалуације:** За успешно обављање мониторинга и евалуације, користиће се: интервју са корисницима (упитници, разговори), анкете, извештаји и др.

Савет за управљање миграцијама и трајна решења биће одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени ЛАП-а, вршиће мониторинг и евалуацију. Тим за мониторинг и евалуацију чине представници – стручна лица из локалних институција и организација, које се непосредно или посредно баве питањима избеглих и ИРЛ, као и представници корисничких група овог ЛАП-а. Савет ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације ЛАП-а